

11 Sept. 1947

Arbeiderbladet

05-04-001

Moralsk opprustning – kristent demokrati. Sommerens merkeligste konferanse.

«Hvis en mann intet har å kjempe for, faller han for alt»

Det møte som holdes i Caux i Sveits i tiden 15. juni til 15. sept. i år er verdens merkeligste konferanse hva sammensetning angår. Her er representanter fra alle verdensdeler og alle farger: New zealendere, australiere, indiere, indonesere, burmanesere, kinesere, liberianere, nord-, og sør-amerikanere og folk fra de fleste europeiske land. I alt er det ca. 1300 fra 33 forskjellige nasjoner. Fra Norge er vi f. t. ca. 50, men sannsynligvis blir det i alt 150 nordmenn som er innom Caux i sommer. Våre naboland Sverige og Danmark er enda rikere representert.

Kanskje legger en særlig merke til statsmenn av alle slag. Av en gruppe på mellom 30 og 40 som er interessert i Moralsk opprustning i det britiske parlament fra Labour Party, har 23 meldt sin ankomst og 11 er allerede kommet. Det sosialistiske parti i det italienske parlament har også en sterk representasjon og ellers er det medlemmer av parlamentene fra Frankrike, Østerrike, Sveits etc. fra de forskjellige partier.

Det ser også ut til å være alle slags profesjoner her. I dag var 26 britiske kullarbeidere på podiet og fortalte om kullsituasjonen i sitt land og mange flere kullarbeidere er anmeldt. Svært mange av disse er tillitsmenn i sine organisasjoner. Fra fabrikken Oerlicon i Sveits har vi en delegasjon på 65. En delegasjon på 4 mann utsendt av Den kooperative kvamen i Stockholm går her og gjør sine studier om økonomisk demokrati. Og her møter vi en dansk sosialdemokratisk redaktør og formannen i en av partiets kretser i København, og likeså Mr. Gooch, formann i det engelske landarbeiderforbund og videre møter vi franske og tyske arbeidere som legger ut om sine vansker, og så har vi en broket skare av arbeidsgivere fra alle verdens kanter.

En konferanse av denne art skulle en ikke tro var mulig, en skulle tro at det ble en polsk riksdag allerede fra første stund, men den er ikke det, den arbeider sikkert, målbevisst og godt.

Gamle Tod Sloan, som forteller meg om den tid han i internasjonale arbeidet sammen med Tom Man, Ben Tillet, Jaures, Lenin, Fridrich Adler, Mussolini og de gamle tyske kamerater, og som hver dag begynner sin arbeidsdag med å skrive «God I love», blir aldri trett av å innprente meg at vi er mere sammenbundne enn noen annen organisasjon han har deltatt i hele sitt liv, vi er bundne sammen med selve den menneskelige framgangs grunnlov: «Hva du ønsker at andre skal gjøre mot deg, det må du gjøre mot dem».

Selve konferansens innhold er karakterisert i et slagord M. R. A. Moral Re-Armament, Moralsk opprustning

og k. vene er hentet fra bergprekenen, absolutt og ubetinget ærlighet, kjærlighet, renhet og uselviskhet. Det er imidlertid klart at dette er mot den menneskelige natur og derfor er forvandlingen, det å følge Guds røst istedenfor sin egen vilje, selve åndinnholdet i M. R. A. Vi har sett hva mennesketanken har ført menneskene til, frykt, uro, nød, sult, krig og som det nå ser ut til total utsettelse, og vi har derfor ingen annen utveg enn å gjenskape Gudsbildet i oss.

Det endelige mål for vår sosiale reising må være noe mer enn den sosiale sikkerhet. Den må kjempes for og den skal nås, men i dag når vi øyner seiren plikter vi også å finne programmet for i morgen.

En bygningsarbeider fra New Zealand fortalte meg at i hans land har ar-

beiderpartiet makten, har hatt det i mange år, og har klart å skape den høyeste levestandard og den største sosiale sikkerhet i verden, men på tross derav er landet oppdelt i stridende flokker, ikke minst innen arbeiderbevegelsen selv, og dette truer landet med moralsk og økonomisk undergang, kanskje diktatur. Hans konklusjon er at demokratiet som sin forutsetning krever mennesker som i hele sitt liv går inn for demokratiets moralske idealer.

Det er for å skape og legge til rette de demokratiske idealer, om en vil den demokratiske ideolog, at 1300 mennesker møtes i Caux. En engelsk kullarbeider fra Staffordshire uttrykte det på den måte: «Her er svarene for vanskene i mitt land, og det eneste svar», og en mor uttrykte det på den måte: «Jeg tror at mitt barns framtid er avhengig av min mands og mitt arbeid for Moralsk opprustning».

Det kan se ut som en utopi å arbeide for et slikt mål i dag med verdens sterkeste motstandere både til høyre og til venstre. På den ene side har vi en ideologi hvor det gjelder kun å gresse til seg selv, hvor alle midler som kan passere lovene er tillatt (og hvor lovene ofte får sove) og på den annen side har vi de retninger som ubetinget holder på den materialistiske historieopfatning og som bevisst søker å fjerne Gudstanken fra menneskesinnet. Det kan se ut som utopi og uforstand å arbeide for et sådant mål i en sådan verden, men en ting er sikkert, får ikke demokratiet et sådant livsinnhold, vil det males istykker mellom krefter som det ikke klarer å beherske. Kanskje det beste navn på bevegelsen derfor er Kristent demokrati.

En av Moralsk opprustnings grunnsetninger er at ethvert arbeid, ethvert nytt skritt må begynne hos deg selv. Skal jeg forlange at andre skal være uselviske, må jeg først selv vise uselviskhet, skal jeg selv be om tilgivelse, må jeg først selv gi tilgivelse. En utvidelse av denne læresetning er at jeg først må begynne å praktisere uselviskhetens bud i mitt eget hjem og på min egen arbeidsplass. Det er der min

insats for det demokratiske samfunn må begynne.

Et spørsmål som er sterkt oppe under konferansen er, hvordan skal overgangen til den endelige samfunnsform, det klasseløse samfunn skje. En ting er nemlig sikkert, skal absolutt uselviskhet praktiseres, kan ikke en enkelt mann søke fordel for seg selv hverken når det gjelder makt eller penger. En får det bestemte inntrykk av at vi i Norden er kommet lenger på den veg enn i andre land. En dansk sosialdemokrat sa: «I Danmark har vi intet proletariat og meget få kapitalister», mens formannen i den nordfranske Arbeidsgiverforening sa: «I arbeiderklassens uvilje til samarbeide, høster vi nå fruktene av vår tidligere behandling av arbeiderne».

Dette spørsmål opptar derfor alle sinn og en får det bestemte inntrykk i Caux at denne konferanse er et effektivt skritt til å løse tidens største sosiale problemer. Gud har nemlig skapt denne verden rik nok for oss alle, det er bare vi mennesker som ødelegger for hverandre.

Men det som gjorde at alt det som jeg har nevnt, ble noe mer enn ord er selve samfunnsordningen her. Vi er nå ca. 1300 mennesker samlet og herav er bare en betalt tjener, overkokken, alt annet arbeid blir utført av deltagerne på konferansen. I gjennomsnitt blir det omtrent 4 timers arbeid pr. dag pr. kvinne og mann. Det består i kokning, oppvask, transport, hagearbeid, grønnsakerensking, potetskrelling, rengjøring, støvsugning, sykehustjeneste, kontorarbeid og alt annet arbeid som faller i et stort hotell med mange gjester. En dag i oppvasken sto jeg sammen med 2 engelske kullarbeidere, en svensk skoledirektør, en dansk redaktør, en egypter i fez, en negerredaktør fra Vestindia, en katolsk munk i kutte og 2 amerikanske ungdommer. Men arbeidet gikk, og det uten knirk. Selve denne samfunnsordning har for meg virket som den beste preken. Det har på meg virket som realisasjon av arbeiderbevegelsens gamle drøm «Arbeide etter evne og bruke etter behov», men en ting er blitt enda klarere for meg og det er at det som forutsetning har forvandlede mennesker.

Til slutt kan jeg ikke unnlate å referere 2 uttalelser som falt i dag. Umberto Colosso, formannen i Italiens sosialistiske Arbeiderparti sa: «Jeg er marxist, men jeg tror at verden er mer

syk av religiøs nød, enn av materiell og Frank Buckman sa: «Det er nok i verden for alle menneskers behov, men det er ikke nok for ethvert menneskes grådighet.»

Jeg tror at den norske arbeiderbevegelse ville gjøre klokt i å sende observatører til Caux i likhet med hva andre land har gjort. Vi hverken vil eller kan skyte en flokk mennesker for å sette oss i respekt som tyskerne gjorde under krigen. Vi kan heller ikke bruke sultepisken for å få folk til å utføre godt arbeid, da vårt mål er å avskaffe sosial nød. Men det vil si at vi ikke har annet enn folkets moralske gehalt å falle tilbake på. Vi må bygge ut våre organisasjoner stadig sterkere, men vi må fylle dem med en ånd som holder også den dag når seiren er vunnet. Vårt mål er å skape mennesker som er villige til å gjøre sitt beste uten å være truet av diktaturets bånd eller økonomiske trykk.

Caux i Sveits i aug. 1947.

Torjus Graver.